

ФІЛОСОФСЬКА ПРИРОДА ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Ефективна діяльність будь-якого підприємства значною мірою залежить від правильних, конкретних управлінських рішень, які, у свою чергу, є залежними від багатьох чинників, серед яких провідне місце відведено якості облікової інформації.

У процесі розвитку історичного мислення про світ і людину, поняття якості набуває концептуального характеру у філософському значенні. Розуміння поняття «якість» в його філософському значенні стало основою звичайного лексичного значення, що виражає істотну визначеність об'єкта, завдяки якій він є саме цим, а не іншим.

Вважається, що вперше якість, як категорія, була розглянута в працях Аристотеля ще у III ст. до н.е. Він вважав, що якість, виступає як одна із десяти категорій, на які філософ поділив всі речі реальності. Пізніше Гегель представив якість як логічну категорію, що є складовою базового ступеня пізнання речей і становлення світу, та таку категорію, що безпосередньо характеризує буття об'єкта.

Проте, йшли роки, і, досліджувана нами категорія змінювала своє трактування, доповнювалася та розкривалася зовсім по-іншому. У XVI-XVII ст. на основі механістичного світогляду, який склався на той час, проблема якості почала розумітися по-іншому. Філософи даної епохи поділили відомі їм якості на первинні і вторинні. Первинними стали називатися ті, які сприймаються чуттєво і являють собою просторово-геометричні властивості речей, пов'язаних з протяжністю. Всі інші стали розглядатися як суб'єктивні ілюзії, як продукти органів відчуттів людини. І тільки в німецькій філософії кінця XVIII початку XIX ст., знову відродилося діалектичне розуміння якості (як вважав Аристотель) [1, с. 122].

В наш час багато науковців розвиток категорії якості пов'язують із новою парадигмою О. Суб'єтто. Теоретичною основою парадигми є взаємодія якості і кількості. За О. Суб'єтто, якість є складною філософською, економічною, соціальною та суспільною системною категорією, визначення якої розкривається через комплексну систему ознак: сукупність властивостей; ієрархічна система властивостей або якостей частин об'єкта або процесу; сутнісна визначеність об'єкта або процесу, що виражається в закономірному зв'язку всіх складових частин та елементів; основа існування об'єкта або процесу, в єдності зовнішнього і внутрішнього, потенційного і реального середовища; обумовлює специфічну реакцію на зовнішні впливи, цілісність, упорядкованість, стійкість одиничного процесу чи події.

Отже, з філософської точки зору, якість як наукова категорія включає ряд історично сформованих у світогляді людини уявлень: 1) цілісну характеристику; 2) стійкість; 3) специфіку; 4) природу. Наведені характеристики також підходять для визначення якості облікової інформації.

Для розкриття категорію властивостей якості для облікової інформації,

необхідно дослідити зв'язок: «ознаки – характеристики – вимоги – якість».

Ознаку можна охарактеризувати, як категорію, яка виражає сторону предмета, відмінну чи спільну із іншими предметами і виявляється в його відношенні до них. Багато ознак забезпечують унікальність інформації, серед яких: наявність, значущість, безмежність, своєрідність, пристосованість, адаптованість тощо.

Характеристика – це взаємозв'язок між змістом інформації та запитом користувача, надійності (повноти, достовірності, новизни), вчасності надання, відповідності форми споживчим вимогам користувачів.

Вимоги повинні відповідати якості об'єкта для того, щоб найбільш повно задовольнити потреби. Вимогам властиві постійні зміни разом із змінами потреб, тобто з урахуванням розвитку науково-технічного прогресу, техніки і технології, економіки і культури, політики та психології людей.

Незважаючи на зростання попиту на облікову інформацію, головною метою є не збільшення обсягів інформації взагалі, а збільшення обсягів інформації високої якості. У науковій літературі виділяють ряд факторів, що впливають на якість інформації.

Національні фактори – певні національні особливості формування облікової інформації та вимог, що висуваються до неї. Це безпосередньо нормативно-законодавча база, національні положення бухгалтерського обліку, інструкції тощо.

Політичні фактори – це фактори впливу на якість інформації політики країни, яка визначає структуру економіки і, відповідно, підходи до якості.

Технічні фактори – якість інформації залежить від технічного рівня її виробництва, розвитку інформаційних технологій, адже автоматизація процесів дозволяє значно покращувати якість інформації.

Економічні фактори – якість інформації тісно пов'язана із її споживчою вартістю, як вже зазначалося (витрати на якість – її споживча вартість). До них можна віднести: витрати на збір та обробку інформації; витрати на оплату праці працівників, які збирають та обробляють її тощо.

Соціальні фактори – це фактори впливу соціального середовища (кожної окремої людини та групи людей). До них належать: соціальні особливості працівника (бажання працювати на результат); взаємовідносини працівників у колективі (від цього залежить успіх збору інформації, співпраця між підрозділами з метою її отримання) тощо.

Отже, категорія якості облікової інформації є багатоаспектною категорією, оскільки визначається відповідно до потреб та вимог користувачів на основі низки критеріїв, кожен з яких відображає окремий її аспект.

Література:

1. Циліорик Г. І. Напрямки поліпшення якості облікової інформації щодо формування та розподілу доходів / Г. І. Циліорик // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 4. – С. 122–127.